

dette tyder paa Tvang i Baggrunden; jeg vil saameget mindre benægte det, som der er min fuldstændige Overbeviisning, at Mange af det jo allerede temmelig indskrænkede Antal, der nu modsætter sig en Tvangslov, ville, dersom til Ex. denne Lov for denne Afdeling af Fæstegorset maatte vise sig i Gjærningen ufrugtbar, være ganske anderledes tilgængelige for Overbeviisningen om, hvad der maa gjøres for Fæstebondestanden endnu, og jeg kan paa ingen Maade see rettere, end at det jo fra alle Sider maa tilknaaes, at Staten har en meget friere og lettere Afgang til at ordne Forholdet i denne Retning netop for det her omhandlede end for det reent private Gods. Det er Noget, der neppe behøver at udvikles videre. Den ærede Minister har sagt, at det forekom ham at være et urigtigt Paalæg at give en Regering, at den skulde forelægge Folkerepræsentationen en Beretning. Men, naar Sagen, som det dog tilknaaes fra alle Sider, er af almeen Interesse, er af overordentlig Bigtighed baade for Staten i Almindelighed og for en stor Deel af Statens Borgere i Særdeleshed, kan jeg dog virkelig ikke indsee, at der kan være noget Upassende eller Urigtigt i, at Folkerepræsentationen siktrer sig i passende Perioder at blive underrettet om, hvorledes et saadant Forhold stiller sig. Det kan ikke miskjendes, og det kan maaskee heller ikke gjentages for tidt, at en Fremstilling af et saadant Forholds Udvikling fra Regeringens Side, hvor det altsaa er ophøiet over Tvivl og Modsigelse, saa at der kan stoles paa Fremstillingens Indhold, er af stor moralsk og politisk og selv juridisk Indflydelse, og jeg seer virkelig ikke, at man, især naar man fra alle Sider synes at slutte sig sammen om, at Fremme af Selveiendom er saa særdeles ønskelig, da kan hengive sig til det Slags Betæneligheder. Jeg tvivler slet ikke om, at intet Ministerium, og maaskee især ikke det ærede Justitsministerium, vilde unddrage den enkelte Rigsdagsmand de Oplysninger, han maatte begjære; men det har en ganske anden Betydning, en ganske anden Vægt, og giver en ganske anden Oversigt, naar Regeringen ifølge betimelig Opfordring i al Høilighed kan overveie den Fremstilling, den om Lov-

vens Virksomhed vil give, end naar man stykkevis hos hvert enkelt Ministerium og om hver enkelt Sag skal søge den. Jeg maa derfor lægge den allerførste Vægt paa dette mit Forslag; jeg maa lægge saa megen Vægt derpaa, at jeg virkelig er af den bestemte Formening, at Lovens Hensigt meget væsentligt vil fremmes, hvis det bliver antaget, meget væsentligt vil modarbejdes, hvis det bliver forkastet. Den høitagtede Minister og en æret Ven her ligeoverfor (Holberg) have med Hensyn til § 3, der er foreslaaet af Mindretallet, meent, at Ordet „iøvrigt“ ikke burde forstaaes saaledes, som af mig antydet. Det har forsaavidt naturligtvise været mig hjært at erfare dette, som deri ligger en Opfordring for mig til ved Idie Behandling at faae denne Betydning sikret, eller i alt Fald faae det afgjort ved Thingets Botering, hvorvidt ikke den Betydning burde lægges deri, som jeg har tilladt mig at antyde. Jeg skal visstelig stille det fornødne Ændringsforslag i saa Henseende; men jeg er, selv uanseet dette, saa langt fra at dele min ærede Vens (Holberg) Anskuelse om Usikkertigheden af denne Paragraphs Forkastelse, at jeg meget mere maa tilknaae, at jeg i Sagens og især i Fæsternes Interesse virkelig ikke har Mod til at stemme mod den, endogsaa saaledes, som den nu staaer, og med den Fortolkning af Ordet „iøvrigt“, som jeg maa befrygte saavel efter den ærede Justitsministers som den ærede Referents Udtalelser. Jeg troer nemlig, at der er mangfoldige Hensyn tilstede, som ville kunne gjøre sig gjældende, og som bør gjøre sig gjældende netop i Bondestandens Gunst, men som paa ingen Maade ville kunne see Hyldest, dersom vi tænke os al Recurs til Bevillingsvæsenet bortskaaen. Jeg henviste sidst, jeg havde Ordet, i denne Henseende til det Foredrag, vi om en vis Begunstigelse for Fæstjerne hørte af den ærede Justitsminister, men jeg vil endogsaa gaae et Skridt videre. Jeg har stemt for de Commissioner, der ere foreslaaede af 5 ærede Medlemmer, men jeg maa tilknaae, jeg har kun stemt for dem med ikke ganske liden Betænelighed, og jeg vil ingenlunde lægge Dølgemaal paa, at man her, som det saa ofte er Tilfældet, bevæger sig imel-